NORAKSTS
Lieta Nr.A42785108
AA43-0848-11/14

# SPRIEDUMS
## Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2011.gada 8.novembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja L.Vīnkalna,
tiesneses Dz.Amerika un R.Paegle,

piedaloties pieteicējam *U.B.* un atbildētājas Viesītes novada pašvaldības pārstāvei *G.D.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *U.B.* pieteikumu par Rites pagasta padomes 2008.gada 22.novembra lēmumu (sēdes protokols Nr.16 7§), sakarā ar *U.B.* apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 22.jūnija spriedumu.

## Aprakstošā daļa

[1] Ar Rites pagasta padomes (tagad – Viesītes novada pašvaldība, turpmāk – atbildētāja) 2008.gada 22.novembra lēmumu (sēdes protokols Nr.16 7§) „Par *U.B.* iesniegumu – par operācijas izdevumu atmaksu" (turpmāk – Lēmums) atteikts *U.B.* (turpmāk – pieteicējs) atmaksāt operācijas izdevumus pēc SIA Dr.Solomatina acu rehabilitācijas un redzes korekcijas centra 2008.gada 4.oktobra čeka Nr.7060 (veiktā operācija ir redzes korekcija).

[2] 2008.gada 29.decembrī Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicēja pieteikums par Lēmuma atcelšanu un labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Pieteikums pamatots šādi.

[2.1] Rites pagasta padomes 2007.gada 20.aprīļa saistošo noteikumu Nr.1 (grozījumi stājās spēkā 2008.gada 1.janvārī) 12.3.apakšpunkts noteic sniegt materiālo atbalstu smagu operāciju gadījumos (katru gadījumu skatīt atsevišķi).

[2.2] Līdz šim visiem iedzīvotājiem apmaksāti 50% no operācijas izdevumiem – lielākoties vēnu operāciju, kaut gan tās saskaņā ar Ministru kabineta 2006.gada 19.decembra noteikumiem Nr.1046 „Veselības aprūpes organizēšanas un finansēšanas kārtība" apmaksā valsts.

[2.3] 2008.gada 22.novembra padomes sēdē vienai iedzīvotājai apmaksāti 50% no vēnu operācijas izdevumiem, bet pieteicējam acu lāzera operācija nav apmaksāta un tās arī valsts neapmaksā.

[2.4] Nav ievērots vienlīdzības princips, jo, pastāvot vienādiem faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem, ir pieņemti atšķirīgi lēmumi.

[3] Paskaidrojumos Administratīvajai rajona tiesai atbildētāja norāda, ka pieteikums ir nepamatots un noraidāms, pamatojoties uz turpmāk minēto.

[3.1] Pagasta padomes saistošo noteikumu „Par sociālo palīdzību Rites pagastā" 12.punkta „pabalsts medicīnas pakalpojumu daļējai apmaksai" 12.3.apakšpunkts nosaka sniegt materiālu palīdzību smagu operāciju gadījumos, bet nenosaka, kādā apmērā operācijas izdevumi atmaksājami.

[3.2] Pagasta sociālā darba organizatore *I.L.*, sazinoties ar Dr.Solomatina acu rehabilitācijas un redzes centra darbiniekiem, noskaidroja, ka pieteicējam veikta plānveida operācija redzes korekcija, ko veic pēc paša pacienta gribas. Pacientam ir izvēle nēsāt brilles, kontaktlēcas vai veikt šādu operāciju, lai uzlabotu redzi.

[3.3] Pieteicēja veicamo darbu specifika neizslēdz to, ka viņš varētu nēsāt brilles vai lietot kontaktlēcas.

[3.4] Katrs gadījums tiek izskatīts atsevišķi, un ir atmaksāta daļa operāciju izdevumu iedzīvotājiem, kuriem operācija bija nepieciešama, lai nodrošinātu pārvietošanos un saglabātu kustības spējas, lai neapdraudētu cilvēka dzīvību.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 22.jūnija spriedumu noraidīts pieteicēja pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējam tiktu atlīdzināti 50% apmērā (Ls 700) izdevumi par veikto redzes korekcijas operāciju. Spriedums pamatots šādi.

[4.1] Ar lietas materiāliem konstatēti šādi faktiskie apstākļi.

2008.gada 28.oktobrī pieteicējs un SIA „Acu rehabilitācijas centrs" noslēdza vienošanos Nr.1 (*lietas 8.lapa*) par pieteicēja ķirurģisko ārstēšanu.

2008.gada 4.novembrī pieteicējs apmaksāja lāzera operāciju Ls 1400 apmērā (kvīts-čeks Nr.7060, *lietas 9.lapa*).

2008.gada 22.novembrī Rites pagasta padome ar sēdes protokolu Nr.16 7§ „Par *U.B.* iesniegumu – par operācijas izdevumu atmaksu" (*lietas 6.lapa*) atteica pieteicējam atmaksāt operācijas izdevumus pēc SIA Dr.Solomatina acu rehabilitācijas un redzes korekcijas centra 2008.gada 4.oktobra čeka Nr.7060 (veiktā operācija ir redzes korekcija).

[4.2] No pieteikuma izriet, ka pēc būtības pieteicējs vēlas, lai tiesa uzdotu atbildētājai izdot pieteicējam labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru tiktu apmierināts pieteicēja prasījums atlīdzināt pieteicējam 50% apmērā (Ls 700) izdevumus par veikto redzes korekcijas operāciju.

Tiesai ir jāpārbauda, vai pastāv labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikumi.

[4.3] Rites pagasta padomes 2007.gada 20.aprīļa saistošo noteikumu Nr.1 „Par sociālo palīdzību" (turpmāk arī – Noteikumi) 12.3.apakšpunkts noteic, ka pašvaldība sniedz materiālu atbalstu smagu operāciju gadījumā (katru gadījumu izskatīt atsevišķi).

Tiesa konstatējusi, ka minētajā tiesību normā nav noteikts konkrēts sniedzamā materiālā pabalsta apmērs, kā arī nav paredzēti „griesti" sniedzamajam pabalsta apmēram. Secināms, ka atbildētājai ir rīcības brīvība, lemjot par sniedzamā pabalsta apmēru, atkarībā no katra konkrētā gadījuma

faktiskajiem apstākļiem. Tādējādi atbildētājai nav obligāta pienākuma segt izdevumus 50% apmērā, bet atbilstoši Noteikumiem pašvaldība var segt izdevumus 1% - 100% apmērā.

Turklāt materiālais pabalsts sniedzams smagu operāciju gadījumos.

Attiecīgi tiesai jāpārbauda, vai pieteicēja veiktā operācija uzskatāma par smagu. Jēdziens „smaga" ir ģenerālklauzula, kura jāaizpilda ar jēgu. Par smagu operāciju varētu tikt uzskatīta komplicēta operācija ar paaugstinātu riska pakāpi (piemēram, sirds transplantācija u.tml.), pēc kuras nepieciešama ilgstoša rehabilitācija, kas saistīta ar gultas režīma ievērošanu, ievērojamu darba spēju zudumu un komplicētu (ikdienas mediķu uzraudzība, pastiprināta medikamentu lietošana) aprūpi pēcoperācijas periodā.

[4.4] Lietas materiālos nav dokumentu, kas apliecinātu, ka pieteicējs pēcoperācijas periodā būtu ilgstoši atradies ārstniecības iestādē mediķu uzraudzībā, kā arī neizriet, ka viņam būtu bijusi nepieciešama ilgstoša un daudzveidīga medikamentu lietošana. Tāpat lietā nav pierādījumu, kas apstiprinātu, ka pieteicējam bija noteikts ilgstošs gultas režīms vai arī iestājusies ilgstoša darba nespēja. Pamatojoties uz minēto, operācija nav uzskatāma par smagu.

Minētā operācija nav uzskatāma arī par komplicētu un sarežģītu ar paaugstinātu bīstamību pacienta dzīvībai un veselībai.

Pieteicējs norāda, ka veiktā operācija bija smaga, jo bija nepieciešams ilgstošs (trīs mēneši) rehabilitācijas periods pēc operācijas, līdz pilnībā atjaunojās redze.

Tiesa norādījusi, ka tikai rehabilitācijas perioda ilgums vien nevar tikt uzskatīts par apliecinājumu, ka operācija uzskatāma par smagu.

Pamatojoties uz minēto, nav pamata uzskatīt, ka pieteicējam veiktā operācija ir smaga un ka atbildētājai bija pienākums sniegt materiālu palīdzību pieteicējam.

Noteikumu 12.3.apakšpunkta mērķis ir sniegt materiālu atbalstu gadījumos, ja personām operācija bijusi vitāli nepieciešama (piemēram, operācijas neveikšana draudētu personai ar nāvi) vai arī, lai personai atjaunotu dzīves kvalitāti, proti, gadījumos, kad personai ir ievērojami traucēta iespēja integrēties sociālajā vidē, vai arī atjaunotu zaudētās darba spējas.

2009.gada 19.janvāra izrakstā no ambulatorās kartes (*lietas 26.lapa*) norādīts, ka pieteicējam bija rekomendēta vispiemērotākā redzes korekcija – LASIK operācija. Taču šāds ieteikums nenozīmē, ka minētais redzes korekcijas veids ir vienīgais un pieteicējam vitāli nepieciešamais.

[4.5] Pieteicējs tiesai norādījis, ka viņš ir profesionāls šoferis un ka viņa darbs saistīts ar mežistrādi, tādēļ viņam nepieciešama laba redze.

Tiesa norādījusi, ka minētos apstākļus nevar uzskatīt par būtiskiem, lai konkrētajā gadījumā redzes korekcija tiktu veikta vienīgi ar operācijas palīdzību. Vispārzināms, ka miopijas un astigmātisma gadījumos ir iespējami arī citi redzes korekcijas veidi, proti, ar briļļu un kontaktlēcu palīdzību. Pieteicēja norādītais apstāklis, ka briļļu nēsāšana vai kontaktlēcu izmantošana rada zināmas neērtības, nav pamats uzskatīt, ka operācijas veikšana bija vienīgā

iespēja pieteicējam atjaunot darba spējas vai nodrošināt iespēju integrēties sabiedriskajā dzīve. Personai arī pastāv iespēja izvēlēties citus amatus un profesijas.

[4.6] Pieteicējs norāda, ka līdz šim visiem iedzīvotājiem apmaksāti 50% no operācijas izdevumiem, lielākā daļa apmaksāto operāciju ir vēnu operācijas, taču saskaņā ar Ministru kabineta 2006.gada 19.decembra noteikumiem Nr.1046 „Veselības aprūpes organizēšanas un finansēšanas kārtība" vēnu operācijas apmaksā valsts. Attiecīgi attiecībā pret pieteicēju netika ievērots vienlīdzības princips.

Tiesa secinājusi, ka konkrētajā gadījumā nepastāv vienādi faktiskie apstākļi, jo atbildētāja ir sniegusi materiālo palīdzību personām vēnu operāciju gadījumā, savukārt pieteicējam veikta redzes korekcijas operācija. Attiecīgi minētais kontekstā ar Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 6.pantā noteikto (pastāvot vienādiem faktiskajiem un tiesiskajiem lietas apstākļiem, iestāde vai tiesa pieņem vienādus lēmumus (..)) norāda, ka pieteicēja arguments ir nepamatots, jo konkrētajā gadījumā nepastāvēja vienādi faktiskie apstākļi.

[4.7] Tādējādi nepastāv priekšnosacījumi pieteicējam labvēlīga administratīvā akta izdošanai.

[5] Pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 22.jūnija spriedumu, pamatojoties uz turpmāk minēto.

[5.1] Spriedums ir pamatots ar tiesas pieņēmumiem par konkrētās operācijas smaguma pakāpi, bet nav pamatots ar medicīnas speciālista skaidrojumu vai atzinumu. Vienīgais priekšnoteikums materiālā pabalsta saņemšanai ir tas, ka konkrētā operācija ir atzīstama par smagu. Kritēriji, pēc kuriem būtu nosakāms, vai operācija ir smaga, kā arī kādi citi papildu priekšnoteikumi (piemēram, operācija ir vienīgais ārstēšanās veids vai operācija ir veikta neatliekamā gadījumā) materiālā pabalsta sniegšanai nav paredzēti.

[5.2] Tiesa ir vērtējusi tikai 2009.gada 19.janvāra izrakstu no ambulatoriskās kartes, bet nav vērtējusi Dr.Solomatina acu rehabilitācijas un redzes korekcijas centra 2010.gada 9.jūnija izrakstu no ambulatorās kartes, kas satur plašāku informāciju par uzstādīto diagnozi un operācijas nepieciešamību. Tajā norādīts, ka sakarā ar slikto briļļu panesamību (liela dioptriju starpība starp acīm) pacientam vispiemērotākā bija LASIK operācija.

[6] Tiesas sēdē pieteicējs apelācijas sūdzību un pieteikumu uzturēja uz tajos minētajiem motīviem.

Atbildētājas pārstāve apelācijas sūdzību un pieteikumu neatzina uz Lēmumā un rakstveida paskaidrojumos norādītajiem motīviem.

## Motīvu daļa

[7] Noklausījusies procesa dalībnieku paskaidrojumus, pārbaudījusi lietas materiālus un novērtējusi lietā esošos pierādījumus, apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība nav pamatota.

[8] Sociālo tiesību pamatmērķis ir sekmēt sociālo taisnīgumu un sociālo drošību (likuma „Par sociālo drošību" 1.pants).

Nodrošinot sociālos pakalpojumus, aizliegta atšķirīga attieksme atkarībā no personas rases, etniskās piederības, ādas krāsas, dzimuma, vecuma, invaliditātes, veselības stāvokļa, reliģiskās, politiskās vai citas pārliecības, nacionālās vai sociālās izcelsmes, mantiskā vai ģimenes stāvokļa vai citiem apstākļiem (likuma „Par sociālo drošību" $2.^{1}$panta pirmā daļa). Tieša diskriminācija pastāv, ja salīdzināmā situācijā attieksme pret personu saistībā ar kādu no šā panta pirmajā daļā minētajiem apstākļiem ir, bija vai var būt mazāk labvēlīga nekā pret citu personu (trešā daļa).

Laikā, kad pieteicējs atbildētājai lūdza operācijas izdevumu atmaksu, Noteikumu 12.3.apakšpunkts noteica, ka pašvaldība sniedz materiālu atbalstu smagu operāciju gadījumā (katru gadījumu izskatīt atsevišķi). Minētā norma ietverta Noteikumu IV sadaļā – citi pabalsti – izmaksājami atbilstoši Rites pagasta padomes budžeta iespējām.

No minētās normas secināms tas, ka atbildētāja nolēmusi atbilstoši budžeta iespējām sniegt pašvaldības iedzīvotājiem sociālo palīdzību smagu operāciju gadījumos. Šāds pienākums atbildētājai neizriet no augstāka spēka tiesību normām, bet tā ir pašvaldības griba sniegt augstāka juridiska spēka tiesību normās neparedzētu palīdzību saviem iedzīvotājiem, atsevišķi izvērtējot katru gadījumu. Tajā pašā laikā, ja pašvaldība ar ārējā normatīvā aktā – saistošajos noteikumos – ietvertu tiesību normu ir paredzējusi šāda veida palīdzību saviem iedzīvotājiem sniegt, tad atbilstoši pašvaldības budžeta iespējām smagu operāciju gadījumos tādu pašvaldībai ir pienākums sniegt ikvienai personai.

Līdz ar to secināms, ka pašvaldībai sakarā ar personas iesniegumu, izvērtējot konkrēto gadījumu, ir jāpieņem satura izvēles administratīvais akts.

[9] Tiesas funkcija ir kontrolēt valsts pārvaldes darbības tiesiskumu, nevis valsts pārvaldes vietā pieņemt lēmumu par lietderību. Citādi tiesa faktiski funkcionāli iekļautos valsts pārvaldē, kļūtu par augstāku valsts pārvaldes iestādi. Tādēļ tiesa var pārbaudīt tikai to, vai valsts pārvalde, izmantojot savu rīcības brīvību, ir rīkojusies tiesiski (*sk. Levits E. Ģenerālklauzula un iestādes (tiesas) rīcības brīvība (II). Likums un Tiesības, 2003. gada jūlijs, 204.-205.lpp.*). Gadījumā, ja lēmuma pieņēmējam ir dota rīcības brīvība, tam pašam jāizšķiras par pareizāko risinājumu. Administratīvā procesa ietvaros lēmuma pieņēmējam sava izšķiršanās ir arī jāpamato.

Parasti rīcības brīvības jeb apsvērumu objektīvās robežas nosaka pamattiesības un pārvaldes principi – nepieciešamība, piemērotība un samērīgums (*sk. F.J.Paine. Vācijas vispārīgas administratīvas tiesības. 4.pārstr.izd. Vācijas Administratīvā procesa likums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2002., 63.lpp.*).

[10] Lēmumā nav ietverts izvērsts atteikuma pamatojums. Tomēr apgabaltiesai nav pamata uzskatīt, ka Lēmuma pieņemšanā tāds nav izdarīts. Kā secināms no lietas materiāliem un atbildētājas paskaidrojumiem, tā pieteicējam veikto operāciju nav atzinusi par smagu Noteikumu 12.3.apakšpunkta izpratnē.

Savukārt pieteicējs uzskata, ka veiktā operācija ir atzīstama par smagu un ka salīdzināmos apstākļos (pieteicēja ieskatā – mazāk smagu operāciju gadījumos) citām personām šāda palīdzība ir sniegta.

Noteikumu 12.3.apakšpunktā atbildētāja ir ietvērusi atklāto juridisko jēdzienu „smaga operācija". Jāņem vērā, ka tieši pati atbildētāja atklāto juridisko jēdzienu ir iekļāvusi tiesību normā un pati to savas rīcības brīvības ietvaros piemēro. Līdz ar to tiesa savas rīcības brīvības ietvaros nevar šo jēdzienu pēc saviem ieskatiem paplašināt jeb pārlieku iejaukties pašvaldības rīcības brīvībā.

Tiesību teorijā atzīts, ka atklātie (nenoteiktie) juridiskie jēdzieni ir sava veida deleģējums, ar kuru likumdevējs likuma piemērotājam (iestādei, tiesai) atļauj likuma normu saprātīgi konkretizēt. Atklātā juridiskā jēdziena saturs parasti tiek noskaidrots attiecīgā likuma un konkrētā gadījuma kontekstā (*sk. Levits E. Ģenerālklauzulas un iestādes (tiesas) rīcības brīvība. Likums un Tiesības, 2003, 5.sēj., Nr.6. 166.lpp.*). No minētā secināms, ka attiecīgā likuma mērķis un jēga kopsakarā ar konkrētā gadījuma faktiskajiem apstākļiem ir materiāls, vadoties pēc kura, tiesību piemērotājam ir jāformulē pazīmes, ar kurām aizpildīt atklātā juridiskā jēdziena saturu.

Līdz ar to tiesai ir jāpārbauda, vai atbildētāja ir pareizi samērojusi atklātā juridiskā jēdziena „smaga operācija" saturu ar konkrēto gadījumu, citastarp pārbaudot to, vai citos gadījumos, kad atbildētāja šāda veida palīdzību ir sniegusi, atklātā juridiskā jēdziena saturs ir piepildīts vienādi.

[11] Apgabaltiesa nesaskata kļūdas atbildētājas vērtējumā, ka pieteicējam veiktā operācija nav smaga Noteikumu 12.3.apakšpunkta izpratnē.

Apgabaltiesas sēdē atbildētājas pārstāve norādīja, ka pašvaldība Lēmuma izdošanas brīdī bija neliela, pašvaldības deputāti iedzīvotājus pazina, tostarp pieteicēju. Pieteicējam redzes problēmas bijušas jau pamatskolā. Šo apstākli nenoliedza arī pieteicējs.

Kā redzams no lietas materiāliem, pirms Lēmuma izdošanas atbildētāja ir pieprasījusi informāciju no SIA „Dr.Solomatina acu rehabilitācijas un redzes korekcijas centrs" (*lietas 16.lapa*) un pārliecinājusies, ka pieteicējam izdarīta plānveida redzes korekcijas lāzeroperācija, ka tā veikta pēc pacienta vēlmes, ka pacientam ir izvēle: nēsāt brilles, kontaktlēcas vai veikt redzes korekcijas operāciju. Šos argumentus atbildētāja ir ņēmusi vērā, apgabaltiesas sēdē arī norādot, ka pieteicējam veiktā operācija nav bijusi pēc kādas traumas gūšanas kā aktuāla nepieciešamība. Atbildētāja iepriekš izdevumu daļēju apmaksu veikusi par operācijām, kuras iedzīvotājiem bijušas nepieciešamas, lai nodrošinātu pārvietošanos, saglabātu kustību spēju.

Apgabaltiesa neapšauba, ka tieši redzes korekcijas operācija ir labākais galvenokārt no personas ērtību viedokļa redzes korekcijas veids salīdzinot ar nepieciešamību lietot brilles vai kontaktlēcas. Tomēr tie ir alternatīvi redzes

korekcijas veidi. Izvēloties kādu no šīm alternatīvām, personai jāapsver ne tikai iegūstamais ērtību līmenis, bet arī savas iespējas. Paļaušanās uz valsts vai pašvaldības atbalstu šādos gadījumos nav pamatota, ja vien tiesību norma šādu palīdzības veidu tiešā veidā neparedz.

Tādējādi apgabaltiesai nav pamata atzīt, ka pašvaldība prettiesiski atteikusi pieteicējam tādu atbalstu, kuru apņēmusies sniegt.

[12] Apgabaltiesa nesaskata vienlīdzības principa pārkāpumus salīdzinājumā ar citām personām sniegto materiālo atbalstu saskaņā ar Noteikumu 12.3.apakšpunktu.

Kā redzams no lietā iegūtajiem pierādījumiem (*lietas 74.-80.lapa*), materiālais atbalsts sniegts vairākos vēnu operāciju gadījumos un vienā gūžas endoprotēzes operācijas gadījumā, atzīstot tās par smagām operācijām. Apgabaltiesa uzskata, ka šie gadījumi nav salīdzināmi ar pieteicējam veikto redzes korekcijas operāciju, kurai pastāvēja alternatīvas. Vēnu traucējumu un gūžas kaula nolietošanās gadījumos tieši un būtiski tiek ietekmēta dzīves kvalitāte, kur vienīgais stāvokļa uzlabošanas veids ir ķirurģiska operācija.

Ņemot vērā minēto, Lēmums ir tiesisks.

[13] Apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa pamatoti pieteikumu noraidīja.

## Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

## nosprieda:

Noraidīt *U.B.* pieteikumu par Rites pagasta padomes 2008.gada 22.novembra lēmumu (sēdes protokols Nr.16 7§).

Spriedumu 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

| | | |
|---|---|---|
| Tiesas sēdes priekšsēdētāja | (paraksts) | L.Vīnkalna |
| Tiesneses | (paraksts) | Dz.Amerika |
| | (paraksts) | R.Paegle |

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās apgabaltiesas tiesnese L.Vīnkalna
Rīgā 2011.gada 8.novembrī